

Lasi kiinnostaa taiteilija Markku Saloa

Lasi on taiteilijan käsissä vielä suhteellisen nuorta. Se on kuitenkin äärimmäisen kiinnostavaa, koska on läpinäkyvää: värit eivät heijastu sen pinnalta, vaan kulkevat läpi. Tämä on yksi niistä ominaisuuksista, joilla lasi on pitänyt Markku Saloa tiukasti otteessaan tämän tiellä teollisesta muotoilijasta ja käyttölasin suunnittelijasta vapaaksi taiteilijaksi.

Markku Salo on Nuutajärven perinteikkään lasitehtaan hengen ylläpitäjä, joka on omalta osaltaan huolehtinut siitä, että historiallinen tehdasmiljöö elää ja toimii. Monien yritysjärjestelyiden jälkeen todellakin pelättiin, että Nuutajärven historia suomalaisen lasitaiteen tyyssijana päättyisi ja että lasihytin liekki sammuisi. Toisin kuitenkin kävi. Lasi elää yhä Nuutajärvellä, jopa niin, että tehdas tarvitsee uusia lasinpuhaltajia ja työntekijöitä.

- Taitaa todellakin olla niin, että käsien taidot ovat vaikeasti siirrettävissä muualle. Näin Kiina-ilmiö pätee vain teolliseen tuotantoon, missä kokonaisia tehtaita voidaan lähettää sinne, missä työ on halpaa, Markku Salo pohtii.

Nokialla vuonna 1954 syntynyt Salo on ehtinyt tehdä pitkän uran suomalaisen lasin parissa. Valmistuttuaan Taideteollisesta korkeakoulusta hän työskenteli ensin teollisena muotoilijana Salora Oy:n palveluksessa suunnitellen koti- ja ammattielektroniikkaa. Sieltä hän siirtyi Hackman Oy Ab Nuutajärven Lasin muotoilijaksi ja on siitä lähtien suunnitellut suomalaista käyttö- ja uniikkilasia. Nuutajärvellä hän on asunut pysyvästi jo 21 vuotta.

- Täällä on hyvä rauha tehdä työtä. Esimerkiksi Helsinki on viime vuosina muuttunut niin kiiivasrytmiseksi, että olennaiseen keskittyminen on ainakin minunlaiselleni taiteilijalle sellaisessa paikassa mahdotonta.

Lasin läpi voi nähdä

Markku Salon vakinainen työsuhde päättyi 1991, mutta jo seuraavana vuonna käynnistyi free lancer –suhde Hackman Designorin kanssa ja se jatkuu edelleen. Vapaa taide on kuitenkin ottanut yhä vahvemman otteen hänestä ja näyttelyitä on sen jälkeen ollut kiihtyvällä tahdilla ympäri maailmaa. Suomen lisäksi Salon töitä on ollut nähtävillä mm. Saksassa, Etelä-Koreassa, Ruotsissa, Tanskassa ja lasin luvatussa maassa, Italiassa.

- Materiaalina minulla on edelleen lasi. En kuitenkaan mielelläni käytä itsestäni titteliä lasitaiteilija, koska se rajaa liikaa. Lasi on vain yksi materiaali monien materiaalien joukossa, ja minä käytän sitä, koska siinä on niin paljon mahdollisuuksia ja koska tunnen sen melko hyvin, Markku Salo sanoo. Lasissa hän pitää erityisesti sen valoa läpäisevästä ominaisuudesta. Valo kulkee lasin läpi, jolloin materiaalin sisään voi katsoa. Tämä tarkoittaa myös sitä, että värit eivät heijastu sen pinnalta, kuten esimerkiksi kankaalta, vaan ne kulkevat sen läpi.

Valon ja lasin yhteenkuuluvuus on kiehtonut Saloa pitkään ja hän suunnitteli jo 1980-luvulla Nuutajärven Casa Nova –sarjaan viisi erilaista valaisinsarjaa.

- Lasi on myös erittäin nopea materiaali. Parhaimmillaan täydellisen esineen voi tehdä jopa kahdessa tunnissa. Näin on varsinkin Suomessa, missä lasi on nopeaa.

Suomalainen lasi on nopeaa

Verrattuna italialaiseen lasiin, tekemisen prosessi on Suomessa huomattavasti lyhyempi. Suomessa lasi pitää puhaltaa nopeasti lopulliseen muotoonsa, jotta se ei jähmy. Esimerkiksi Italiassa esineitä pystyy työstämään paljon pitempään.

- Tämä johtuu paitsi kulttuurieroista, myös erilaisesta perinteestä. Italiassa lasi on ollut hyvin kallis materiaali ja sitä käytettiin aluksi ennen muuta hoveissa ja yläluokan kodeissa koriste-esineiden materiaalina. Tämä on tietenkin vaikuttanut myös muotoilun perinteeseen.
- Italialainen design on koristeellisempaa kuin suomalainen, koska Suomessa on alusta pitäen korostunut lasin käyttö tarve-esineiden materiaalina. Suomalainen perinne on peräisin ennen muuta eurooppalaisesta lasiteollisuudesta, mistä suomalaiset lasitehtaat ostivat muottinsa 1800-luvulla, jolloin omia muotoilijoita ei ollut, Markku Salo kertoo. Suomalainen muotoilu alkoi vasta sotien jälkeen ja sitä on koko ajan leimannut yksinkertaisuus, mikä johtuu varmasti suureksi osaksi juuri materiaalin nopeudesta.
- Lasin nopeus on mielestäni erittäin kiehtova ja haastava ominaisuus. Missään muussa teollisessa prosessissa ei varmasti ole mahdollista, että kahdessa tunnissa on täysin valmis esine. Tämä antaa suuria mahdollisuuksia teollisuudelle. Taiteessa sillä ei tietenkään ole merkitystä, sillä siinä sisältö on kaikki kaikessa.

Lasin ja kiven liitto

Uutena asiana omassa taiteellisessa työssään Markku Salo on nyt löytänyt lasin ja kiven liiton.

- Tavallaanhan kyse on alkujaan samasta materiaalista, sillä lasi on kvartsihiekkaa. Kun nämä kaksi materiaalia yhdistetään esimerkiksi asettamalla lasiesine kivijalustalle, saadaan upeita kontrasteja, joissa maa ja taivas ovat oikeassa järjestyksessä.

Herkkä lasi ja sen sisältämä valo edustavat taivasta ja jyhkeä kivi ilmentää maata kaiken perustana. Erityisesti Markku Salo on mieltynyt Kurun harmaaseen graniittiin.

- Löysin kiven tavallaan sattumalta, kun tarvitsin lasityölle alustaa. Sain tähän tarkoitukseen Tampereen kaupungin vanhoja katukiviä. Monet niistä olivat upeita sellaisinaan ja toisaalta huomasiin, että pystyn niitä myös työstämään samoilla välineillä kuin lasiakin.

Vaikka taiteilija elääkin nyt vahvaa kautta, hän ei poissulje mahdollisuutta tehdä käyttölasia sarjatuotantoon tai Pro Arte –taidelasiesineitä. Salo on suunnitellut mm. edelleen tuotannossa olevan Mariuksen, Aava-maljakon ja Kayakin. Monet varmasti muistavat vielä Päivikin, Romeon ja Nautiluksen sekä runsaasti Pro Arte – ja uniikkilasiesineitä. Hänen töitään on esillä useissa museoissa eri puolilla maailmaa.